

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, November 16-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatázó mezőkről.

Még Nov. 2-dikán egy *Bulletint* adtak ki a' Frantziák *Frankfurtban* az ott ki jövő újságban, mellyet a' *Monachiumi* újság jegyzésekkel megigazítván, e' képpen tett közönségesse: —

„A' *Szakszoniai* két vasas Regementek, mellyek a' Frantzia 1-ső szakaszármádánál voltak, megmaradtak vala a' Frantzia ármádánál. A' Császár a' maga *Lipsiából* való elúttazásakor megíratta a' *Viczenzai* Hertzeg által ezeknek, hogy *Lipsiába* vissza térhetnek, hogy miut testörzők a' magok Királyoknál szolgálatot tegyenek. Minekutánna a' Császár bizonyossá tétetett volna *Bavariának* elpártolása fejlől, még egy *Bavariai* Batalion vala a' Frantzia ármádánál. Ő Cs. Felsége az alább következő levelet íratta a' Major Generális által ezen

Batalionnak *Kommandánsához* (1). A' Császár Oktob. 25-dikén elúttazott *Erfurtból*. Seregeink tsendességgel folytatták útjokat a' *Mércus* felé. Oktob. 29-dikén *Gelnhausenhez* megérkezvén, egy 4 vagy 5 ezer emberekből, lovasokból, gyalogokból, és ágyúzókból álló ellenséges tsapatot szemléltünk meg, 's értesünkre esett a' foglyoktól, hogy ez a' *Bavariai* és *Austriai* egyesült ármáda' előljáró tsapatja légyen; ezt mi' visszanyomtuk és hátrálásra kényszerítettük (2); 's a' hidat, mellyet az ellenség elrontott vala, sietve megtsináltuk. Az is értesünkre esett a' foglyoktól, hogy a' *Bavaro-Austriai* ármáda, a' melly *Beaunau* felől 60 vagy 70 ezer (3) emberekből álló erővel nyomult vala ide, már *Hannau*ba megérkezett volna, hogy a' Frantzia ármáda' útját elzárja. —

„Oktober 29-dtkén: estve az ellenség

Következnek a' *Monachiumi* újság' jegyzései: —

(1). Ezen Batalionnak *Kommandánsa* *Oberster Báro Rummel*, minekutánna a' *Bavariai* politikának megváltozása tudtára esett, Oktob. 24-dikén, a' Frantzia nagy ármádának *Erfurtból* *Gotha* felé lett elindulása után, az éjtzakának és setétségnek segédelmével *Batallionnyát* az útból fére térítvén, e' képpen hagyta oda a' Frantzia ármádát. Természet szerint nem vehette hát 's tsak az újságokból tudhatta meg a' nevezett *Oberster* úr ezt a' levelet, mellyről az mondatik itt, hogy azt *Napoleon* Császár a' *Major Generális* által íratta hozzá.

(2). Ez a' vissza nyomattatott előljáró tsapat azonközben 2' ágyút nyert, és sok embert elfogott; a' mi 2-dik számú könnyű lovas Regementünk *Hannauhoz* egy órányira kergette az ellenséget, 's azután öszszetszálta magát a' *Kajsarow* Kozákjával.

Stutzosai *Langenfelddből* kikergettetvén, a' Császár és a' fő hadi szállás oda az *Isemburgi* kastélyba béérkeztek vala; 30-dik-ban reggeli 9 órakor lóra ült a' Császár; a' *Tarenti* Hertzeg 3000 Stutzosokkal, a' kik Gen. *Charpentier* által vezéreltetek, előre nyomúlt; utánna következtek a' Gen. *Sebastiani* vezérlése alatt lévő lovas tsapatok, a' Gen. *Friant* által vezéreltetett testőrző Osztály 's a' régi testőrző lovasok; az armáda' több része egy napi úttal volt hátrább. *Ruckingen* nevű faluba 6 ellenséges (4) Batalionok állítottak vala bé, hogy a' Rénus felé vivő minden utakat bezárják. A' lovasságnak közikbe való bévágása 's néhány kártáts lövések, hamarsággal visszaverték ezen batalionokat (5).

„Mihelyest Stutzosaink a' Hannautól 2 órányira lévő erdőnek széléhez megérkeztek, a' tüzelés azonnal elkezdődött, 's az ellenség egész addig kergettetett, a' hol a' Hanau felé menő régi és új utak az erdőben egyesülnek. Két ezer Stutzosaink a' Gen. *Dabreton* vezérlése alatt előre nyomulván, Gen. *Sebastiani* az alatt néhányszor neki vitte lovasainkat az erdőnek tisztásabb részein az ellenséges Stutzosoknak. E'képpen az egész ellenséges armádát fenntartóztatták 5000 Stutzosaink (6) mind addig, míg délutáni 3 órakor ágyúzóink megérkezvén, parantsolta a' Császár Gen. *Cyriáknak*, hogy a' régi testőrző sereg' két Vadász Batalionnyával az ellensé-

re rohanjon, 's azt az erdőből kihányván ő utánna Gen. *Drouot* 50 ágyút előállítson, 's Gen. *Nansouty* a' *Sebastiani* egész seregével 's a' régi testőrző lovassággal a' erdőből kitsapván, az ellenséget a' térségen hevesen támadja-meg. Mind ezek a' rendelések pontosággal teljesítettek. Gen. *Cüriál* több ellenséges batalionokat vissza nyomott. Az Austriak és Bavarusok a' Frantzia régi testőrzőknek tsak a' Játókra megrettentek és megfutamodtak. Eleintén 15, azután lassanlassan 50 ágyút állított ki Gen. *Drouot* megrettenthetetlen bátorsággal, melly neki tulajdona: Gen. *Nansouty* pedig az ágyúzóknak jobbszárnyára állván, a' régi testőrző Vasasokkal, Granadérosokkal, és Dragonyosokkal, 10 ezer emberekből álló ellenséges lovasságra ütött, jó következással. Az ellenséges lovasság vissza veretett és össze vágdatatott (7); néhány ellenséges negyszeglet sorok keresztül törettek; az ellenség síetséggel oda hagyta a' Frankfurti utat, mellyet ketté vágott vala, és az ő bal szárnya által elfoglaltatott földet; visszavonta magát, 's nem soká egészen megzardott a' rendje. Az óra 5 volt. Ekkor a' jobbszárnyával tett egy mozdulást az ellenség azért, hogy bal szárnyának menedéket 's magának a' hátrálásra időt nyerbessen. Gen. *Friant* két régi testőrző Batalionokat küldött el a' régi Hannauti úton egy major-udvar ellen, a' mellyből

(3). Az által, hogy Würzburghoz, Frankfurthoz, Aschaffenburghez, Seeligenstadthoz, és Offenbachhoz seregeket kellett széllyel küldözniük, 40 ezer emberrel kevesebbre szállott-le az armádáuk.

(4). Tudniillik: egy Regimentbéli Stutzosok, a' Székely Huszároknak egy tüzgár, a' 2-dik könnyű lovas Regimentnek fél Svadronnya, 's a' mi 8-dik Regimentünknek egy Batalionnya, mind együtt 8 vagy 9 száz emberek.

(5). Minekutánna ezek a' nagy számú ellenséget 2 óráig tartóztatták volna.

(6). 6000 Fr. gyalogok, 4000 lovasok, és 6 ágyúk verekedtek itt seregeinkel. Vagy talám az ellenséges Stutzosok tették a' lovas bévágásokat?

(7). A' Bavaro-Austriai lovasság reménli, hogy a' közelébbi alkalmatossággal hatóságos bizonyosságát fogja mutatni a' Frantzia armádának, a' felől, hogy még meg van.

(8). Ezzel össze kell vetni a' 6-dik Novemberi előadást.

hamar kikergettetett az ellenség, és job szárnyát visszavonni kénytelenített. Estvél hat óra előtt rendtelenséggel ment által a *Kintzing* vizin (8).

„A győzelem tökéletes vala (9); az ellenség, a' ki előttünk az egész tartományt elzárni akartá, kénytelenített a' *Frankfurti* és *Hannau* utakat elhagyni. Mi 6000 embereket (10), 's néhány ágyút fogtunk - el (11); 6 ellenséges Generálisok estek - el vagy kaptak sebet. Az ő elestekből, és elfogattakból álló vesztesék valami 10,000 emberekből (12), a' miénk pedig 4 vagy 5 száz holtakból és sebesekből (13) áll; a' verekedésben 5000 Stutzosaink, 4 régi testőrző Batalionaink, valami 80 Swadron lovasaink, és 120 ágyúink voltak jelen (14). —

„Oktob. 31-dikén vissza hűzta magát az ellenség *Aschaffenburg* felé (15); a' Császár felfyatta mozdulásait, és délutáni 3 órakor *Frankfurtba* megérkezett. Az ezen időközben elvetett zászlók (16), valandát szintén azok is; melyek a' *Wachau* és *Lipsi* utköztekben az ellenségtől elvették, útan vannak *Páris* felé. Vasasaink, lovas Granadírosaink, és Drago nyosaink fényes bétsapásokat tettek; a' bétsületből való 3-dik testőrző Regementnek két Svadronai, a' Májor *Saluccs* vezérlése

alatt magokat különösen megkülömböztették, és megésmertették azt, hogy mit lehessen ezen seregtől várni, minekutánna tökéletesen organizáltatik és gyakoroltatik. —

„Oktob. 31-dikén estve *Frankfurtban* vala a' nagy fő hadi szállás; a' *Trevisói* Hertzeg [*Mortier*] az ifjú testőrzőknek két osztályával 's az első lovas ármárával *Gellhansenen* állott, 's a' *Reggói* Hertzeg megérkezett vala *Frankfurtba*. Gróf *Bertrand* és a' *Raguzai* Hertzeg *Hannau*ban voltak (17). Gen. *Sebastiani* a' *Nid-da* mellett állott.“

A Májor Generális levele a' Bavariai Batalion Komendánsához; Erfurtból, Oktober 24-dikén: —,

„A' Király, az úr' Ura, nem esmérvén meg azt, a' mit érette a' Császár (18) tselekedett, hadat izent *Frantzia* ország ellen. Ilyen könyülállások között a' fegyverből kivetkezteni, 's mint hadi foglyokat úgy tartani kellene azon *Bavarus* seregeket, a' melyek még a' *Frantzia* ármáránál vannak; hanem e' megbántaná azt a' bizodalmat, melyet a' Császár az ő kormányozása alatt lévő seregeknél fenni akar tartani. Az ő Cs. Felsege czélzása tehát, Uram, az, hogy az Úr a' maga *Batallionnyát* gyűjtse össze; adasson magának a' magazinumok-

(9). Mint a' *Wachau* és *Lipsiai*.

(10). Ezen elfogattaktakról nem tudunk semmit.

(11). Miért nem számláltattak meg ezek az ágyúk? a' szövetséges ármáda egy ágyúját sem vesztette - el.

(12). Ennek a' nagyított előadásnak megigazíttatása azonnal következni fog, mi-helyest a' körayülállások 's tudósítások béérkeznek.

(13). És 10,000 elfogattaktakból.

(14). Ezen kifejezéseket megtzáfolja maga az ezen seregeknek egymással ellenkező számú mértékjek.

(15). A' mi ármáránk 31-dikben *Hannau*ban és ennek vidékein maradott, és innét nem *Aschaffenburgba*, hanem *Frankfurtba* ment.

(16). A' Szövetséges sereg egy zászlót sem vesztett - el.

(17). Vessd össze a' 15-dik jegyzéssel.

(18). A' mit a' Császár *Bavariáért* tett, egyenesen és gazdagon vissza fizette a' Király és nemzet.

ból 4 napra való eleséget, 's vegye útját Koburgon által Bamberg felé, a' hol vegyen további parantsolatokat magának a' Bavarus Király ó Felsége' Ministerétől (19). Hasonlóképpen ellenkezne a' betsület és egyenesség eránt való érzékenységgel, ha az úr a' Frantzia Birodalóm ellen verekedni akarna, tehát azt kívánj, ó Cs. Felsége, hogy az én és az alatta lévő tisztek fogadják-fel magokért és az alattok lévő közemberekért, hogy egy esztendő előtt nem isatáznak Frantzia ország ellen (20). —

„Hertzeg Vice-Connetable, Major-Generális, Sándor.

Frankfurt Nov. 6-dikán: —

„Tsak azok képzelhetik, a' kik szemmel láthatták a' mai napon az ó. Austriai Cs. K. Felsége' ide való, éppen olly fényes mint örvendetes bájövetelét. Ó Orosz Cs. Felsége (a' ki 5-dikben hasonlóképpen fényes katona pompával tartotta, vala ide való bájövetelét). Hertzeg Schwartzenberg-től 's több nagy számú Generálisoktól 's egyéb fő rangú katonatisztek-től kísértetvén, ma délelőtti 11 órakor a' Hannau-i úton egy órányi távolságra kilovagolt ó Cs. K. Felsége eleibe. A' város kapuja előtt az Austriai és Orosz lovas seregek, benn a' város úttzáin az Austriai gyalogok állottak parádeban. Összetálalkozván a' két Császárók, egy darabig hiatóban együtt ülve közelgettek a' város felé. Nem messze a' Hannau-i kaputól lóra ültek, 's így folytatták-bé útjokat. Leg elől ment *Konstantinus*

Nagy Hertzeg az Orosz testőrző sereggel, utánna következett a' polgári lovas testőrző sereg; mindgyárt ezután jöttek ó Császári Felségek, mind kettőjöknek nagy számú Generálisoktól 's egyéb nagy rangú tisztjeiktől kísértetvén. A' bejövő fényes sereget Austriai lovásság rekesztette-bé. A' kapunál által adta a' Magistratus a' város kulcsait ó Austriai Cs. K. Felségének, a' ki azokat ilyen szókkal méltóztatott annak viszi szadaai: Ezek nem lehetnek jobb kézben mint azon városnak kezében, a' melly eleitől fogva illy hűségés volt a' Német Haza eránt. Az ó Cs. K. Felsége és Felséges Szövetségésenek nagy czéljük nem egyéb, hanem tsak a' tseindesség és békesség epochájának nem soká lejendő vissza térítettése, melyben Német ország a' maga régi boldogságának és szabadságának ismét részésévé tehessen.“ —

„A' Magistrátussal együtt jelent meg itt a' kapunál az ó Felségek tisztelésére *Hessen-Homburgi Fejedelmeknek* Frankfurtba való bemenetelek után oda való kormányozóvá neveztetett. A' kaputól a' fő (Cathedrale) templom felé folytatták útjokat ó Cs. Felségek, a' hol a' Státus' fő tisztjei, a' Magistratuális személyek, 's a' Papság fogadták és tisztelték ó Felségeket. A' nagy mise, és a' 300 ágyúlövések alatt tartatott *Te Deum'* éneklés után a' templomból kimenvén, a' hámulásra méltó szép rendet tartó katonaságot magok előtt márschiroztatták el ó Felségek. Az úttzákat, mellyeken

(19). A' Király már régen meg tette vala a' rendeléseket, hogy a' Bávriában találtató minden Frantzia, Olasz, és Nápolyi katona-személyeknek úti-levelek adattassanak Frantzia ország felé, a' visszamenetel nekik fegyvereikkel és bagázsiajokkal egyetemben megengedtessek, és hogy a' megharagudott néptől való minden bántattatás ellen védelmezteszenek.

(20). Egy ilyen feltételnek elfogadására nem lehetett volna szabadsága Oberster *Runkelnek*, ha mindgyárt az ó eltávozása előtt kínálták volna is meg őtet azzal. Egyebéeránt a' Bavarriában találtatott 's onnét baha küldetett Frantziáknak sem tétetett semmi éféle feltétel eleikbe.

végig mentek ő F.gek, száz ezer nézők borították - el, 's a' házak' ablakait, az alsó emeletektől fogva a' fedelekig, számtalan örvendező nézők töltették el; mind ezek tapolás és éljen kiáltozás által nyilatkoztatták - ki örvendezéseket; 's százanként keresztül rontván a' rendtartásra ügyelő emberek között a' lovasok közzé is bényomakodtak, hogy a' lovagló Monárhákak szemikkel nézhessék, 's hozzájuk érhessenek. Ebből lehet, de csak néminéműképpen képzelní, melly nagy örvendezéssel kellett ennek a' scénának a' Frankfurti nevezetesebb úttzákon véghez menni. Nem is lehet tudátni a' Frankfurti lakosoknak ezen nagy örömtől való belső megrészegüléseket, ha meggondoljuk, hogy mitsoda helyen újult - meg ez a' talám már nem is remélt solennitás, t. i. az ezer esztendőig tartott 's végtére árván maradt Szent Birodalom' Ny sok Császárjainak feikenettetése' helyén. Melly kedves emlékezeteket kellett ezen solennitásnak a' Frankfurti lakosokban 's más ott jelentéző Nemetekben felgyúlasztani! tsak a' Frankfurtiak beszélhetnék elé. —

„A' templomból szállására kísérte ő Cs. K. Felsege ő Orosz Cs. Felsegét: a' ki nem soká azután az ő Cs. K. Felsege' szállására menván, a' látogatást vissza adta, és ott ebédelt. Estve a' *Mozart Titus* nevű énekes játékot jádzották a' theatromon, ahol ő Felsegek is megjelenván, itt is kibeszélhetetlen örvendezéssel, dob 's trombita harsogással fogadtattak. Kedves felindulásnak nyilatkoztatásával fogadták a' nézők a' játékban kivált az olyan dolgokat és kifejezéseket, a' mellyek valamely tekintetben a' jelenvaló körülállásokra alkalmaztathattak. Éstve az egész város meg volt világosítatva, valamint szintén 5-dikben a' Sándor Császár megérkezésének estvéjén is.

seregek nem találták bátorságosnak sokáig megmaradni a' *Nidda* mellett, a' melly mellé eleint magokat vissza vonták vala, hanem tovább mentek onnét némelyek a' *Rénus* mellé, némelyek azon túl. A' szövetséges seregek még Nov. 3-dikán által menván a' *Niddán*, folytatták az ellenségnek kergetését, a' midőn heves összetsapásra került a' dolog *Weilbachnát*, a' melly falú elégett a' verekedés közben. Nov. 4-dikén a' *Wickert* nevű hegyen feküdtek a' miénk, a' melly hegy 2 órányira van Moguntziától; a' Frantziák Nov. 6-dikán miud Moguntziába és a' Casteli sántzokba takarodtak - bé, a' melly sántzok a' Moguntziai hidat fedezik; tsak *Hochheim* mellett állapodott volt meg egy magános armádájok. —

Alább a' *Rénus*' mellyékein a' Marschal *Blücher* seregei közelítettek *Kolonia* felé.

Napoleon Császár Nov. 6-dikán Moguntziát oda hagyván, útját *Páris* felé vette:

Azok a' Bavarus seregek, a' mellyek magokat a' szövetséges seregekkel össze tsatolták vala, ezekkel útjokat *Gernsheim*hoz vették Darmstadton által a' *Rénus* mellé, a' honnét Oberster *Mensdorf* egy lovas tsoportal már Nov. 2-dikán a' *Bénus* túlsó partjára által menván, fellármázta ott a' vidéket, 's azzal szerentsésen vissza jött a' viz' job partjára.

Moguntziából futni kezdettek a' lakosok Frantzia ország' belső részeire, attól tartván, hogy ostrom alá fog a' város vétetni.

Hannoverát Oktober' 25-dikén elfoglalta a' *Wallmoden* armádájának egy része. A' Svétziai Koronaörökös armádájának egy része Jefelet kezelt nyomúlni Marschal *Davoust* ellen.

A' Nápolyi Király October' 17-dikén estvéli 9 óra előtt *Basilúba* érkezván, az ott tartózkodó volt Hollandus Királyhoz írt, a' vendégfogadóba magához hivat-

A' *Frankfurtból* eltávozott Frantzia

ta, együtt vatsoráltak, 's az első még azon éjjel tovább utazott Solothurn 's onét *Mailand* felé. A' *Hollandia* Király pedig vissza utazott Frantzia országba.

A' *Hassiai* Választó örökös Princz nagy pompával, ágyúzás és harangok' zúgása, 's megszámlálhatatlan sokaságnak *vivat* kiáltozása között tartotta Oktob. 26-dikán a' maga *Kasselbe* való bémenetelét.

Straszburgban olyan Császári parancsolatot hirdettek-ki Nov. 4-dikén, hogy ezen város úgy tartattassék, mintha ostromoltatás állapotjában volna. Hasonló hirdettetett-ki *Moguñtziára* nézve is. A' lakosoknak tudokra adatott, hogy a' kik nyoltz hónapra való eleséget nem szerezhetnek magoknak, hagyják oda a' várost.

Manheimba megérkeztek az *Austriai* és *Bavari* egyesült seregek,

A' *Helvétusok* Diétát hirdettek e' hónap' 15-dikére, a' melly *Zürch* (*Tigurum*) városában tartatik.

A' *Hertzeg Poniatowszky* holt testit, a' ki Oktob. 19-ikén fulladt a' *Pleisz* vizibe, azon hónap' 24-dikén találta-meg abban egy halász, a' ki őtet paszamántos gazdag formaruhájáról megesmervén; nagy nyereséget hajtott e' találmányából magának; pénzért mutogatta a' lelketlen testet a' rakással özszesereglő sokaságnak, 's már valami 50 vagy 60 tallért gyűjtött vala özsze, midőn Gróf *Potocky* a' dolog felől tudósítatván maga is oda ment, a' *Hertzeg*' holt testit megesmerte, 's a' *Hertzeg*' újjain lévő hat gyűrűkért a' halásznak 100 *Friderikus* aranyat adott. Az egyik gyűrűt nem akarta oda adni a' halásznak, azt mondván, hogy a' *Hertzeg*' emlékezetére

akarja azt megtartani: hanem megértvén, hogy Gr. *Potocky* a' *Hertzeg* testvér hűgának mind a' hatot együtt akarja kezéhez szolgáltatni, azt is vissza adta, 's tsak a' *Hertzeg*' arany pikszisével elégedett-meg. Az után parádeban kitétetett a' holt test, 's méltóságához illő pompával temettetett-el.

A' mi *Olasz* seregeinkről e'képpen ír-nak *Saltzburgból* Nov. 6-dikán: — Megvalóságosodott az a' hír, hogy az *Austriai* seregek *Veronáig* előre nyomultak. Azon gyalog seregek, a' mellyek Magyarországból erre felé útba vannak, hogy annál hamarébb megérkezheessenek, szekereken vitetnek által az úgy nevezett *Pusterthali* vidékeken.

A' mi a' *M. Kurir* 36-dik darabjának 198-dik lapján az öreg *Szakszóniai* Királyról, talán valami még akkor *Frantzia* hangú újságból irattatott, hogy t. i. a' *Szövetséges Hatalmasságok*nak eleibe menvén őket megölelte 's megsókolta volna, nem volt igaz. Mint a' *Würtzburgi* újság megjegyzi, a' *Szakszóniai* Király ugyan kapitulálni kívánt ezen *Hatalmasságokkal* akkor, mikor ezeknek seregeik *Lipsiához* előre nyomultak: de nem fogadtatott-el az ajánlása, melly után ő olyan uyilatkoztatást tett, hogy a' maga eddig való politikai kötelezéseiről vagy *Systemájáról* le nem mond, mellyre nézve akkor mingyár *Berlinbe* útasított 's ment; hanem azután az *Uker-Márkban* *Swedtt* városa rendeltetett lakhelyévé 's *Anstütt* *Orosz* Császári Titkos Tanácsos adatott melléje kísérornek. Tsak a' Királynét látogatta-meg *Sándor* Császár ő Felseje *Lipsiában*.

Nov. 13-dikán: adtak 100. Forint Conventziós pénzért 160 $\frac{1}{2}$ f. tot. Váltótrédulában; egy Császár aranyért 7 f. tot 31 $\frac{1}{2}$ krt.